

Thomas EGGENSPERGER — Ulrich ENGEL, *Dominikanci u svijetu i na hrvatskim prostorima*. Povijest, duhovnost, aktualni projekti, Dominikanska naklada Istina, Zagreb 2003, 319 str.

Hrvatskoj javnosti je u posljednjih desetak godina predstavljeno nekoliko izvrsnih knjiga i studija iz povijesti dominikanskog reda u svijetu i na hrvatskim područjima. Nedavno se pojavila još jedna vrijedna knjiga koja na vrlo zanimljiv, i potpuno drugačiji način, predstavlja dominikanski red. Autori knjige, dvojica njemačkih dominikanaca Thomas Eggenesperger i Ulrich Engel, izabiru pojedine likove iz bogate dominikanske povijesti koji su i danas aktualni, npr. sv. Dominik, Albert Veliki, Toma Akvinski, Meister Eckhart, Katarina Sijenska, Beato Angelico, Savonarola, Las Casas, Francisco de Vitoria. Vrlo su zanimljiva poglavlja o političkom katolicizmu u 19. stoljeću, s naglaskom na Lacordaireu, o njemačkim dominikancima i »kršćanskom socijalizmu« sredinom 20. st. u Walberbegu, o sukobu oko dominikanskih svećenika–radnika, te prikaz velikih dominikanskih teologa 20. stoljeća: Marie–Dominique Chenua, Yvesa Congara, E. Schillebeeckxa i Alberta Nolana s političko–teološkim iščitavanjem osloboditeljske Božje poruke u Južnoj Africi obilježenom apartheidom. Autori vrlo nepristrano prilaze svakoj izabranoj osobi, kritički prosuđuju život i djelo, ističu njihovo značenje, ali se ne kolebaju napisati i negativno–neugodne činjenice: npr. nesložnost dominikanaca u određenim trenucima (osuda Meistera Eckharta, Savonarole, sukob Lacordairea i Jandela itd.), zatim vrlo objektivno govore o inkviziciji koja nije baš svijetla strana Reda, spominju »kleričku zavist« itd.

Na pojedinim mjestima osjete se blaži ili nagli skokovi iz stoljeća u stoljeće. Ponekad se očekivalo da bi trebalo spomenuti još neke likove. No autori su svjesni nedostataka i u više navrata ističu

da knjiga ne želi biti sveobuhvatna. Ona želi samo kratko i jezgrovito predstaviti bogatu i burnu povijest Dominikanskog reda. I u tome uspijeva, obuhvaćajući sva nužna područja o kojima treba progovoriti. U duhovnosti dominikanske egzistencije otkrivaju se novi, vrlo aktualni elementi, npr. »politička duhovnost«.

Hrvatski dodatak (koji je okupio sedamnaest suradnika) na stotinjak stranica prikazuje dominikansku nazočnost u hrvatskim područjima od osnutka Reda do danas. Prikazani su značajni likovi kao bl. Augustin Kažotić, Ivan Stojković, bl. Ozana Koterska, Vinko Paletin, Juraj Križanić, Serafin Marija Crijević te petorica dominikanaca iz 20. stoljeća: Andeo Marija Miškov, Hijacint Bošković, Jordan Kuničić, Rajmund Kupareo, Tomo Vereš. Potom knjiga prikazuje misijsko djelovanje dominikanaca za Hrvate u iseljeništvu, od Njemačke, Skandinavije pa sve do Sjeverne i Južne Amerike. Vrlo su vrijedne stranice na kojima se ukratko prikazuje kulturna baština Hrvatske dominikanske provincije. Na kraju knjige se donose i neki posebni projekti na kojima danas dominikanci rade (izdanja knjiga i časopisa *Izazov istine* i *Znamenje*; projekt kršćanske rock glazbe koji vodi o. Anto Bobaš sa svojom grupom *Glasnici nade*; godišnji Međunarodni studijski tjedan za dominikansku obitelj u formaciji). Tu je i prikaz projekta rada sestara dominikanki Kongregacije sv. Andela Čuvara, te u dodatku adrese svih samostana i kuća te brojčano stanje Dominikanskog reda u svijetu.

Knjigu su preveli Marija Matošić i Vjekoslav Lasić, a hrvatski dodatak priredio je i knjigu uredio Hrvoje Lasić. Kod prijevoda bi trebalo ujednačiti terminologiju (iz Dominikanskog reda, ali i filozofsko–teološku). Uz to se npr. *artes liberales* prevodi kao »sedam slobodnih umjetnosti« (str. 14), a trebalo bi 'sedam slobodnih umijeća'; preuzimaju se germanizirana srednjovjekovna latinska imena umjesto da ih se kroatizira (npr.

Heinrich — Henrik; Johannes — Ivan; Wilhelm — Vilim itd.). Na pojedinim mjestima govori se o *konceptu*, a trebalo bi biti riječi o koncepciji, poimanju ili stavovima. Machiavellijevo djelo se navodi (str. 71) u njemačkom prijevodu *Der Fürst*, a već postoji hrvatski prijevod iz 1978. i 1983. (*Vladar*), ili se moglo ostaviti na izvorniku (*Il Principe*). Govoreći o Eckhartovim propovijedima, spominje se pojam »opuštenosti« (tj. tako se prevodi *Gelassenheit*) koji ne znači ništa u tom kontekstu, posebice kad se navodi prva Eckhartova propovijed u kojoj se tumači izgon trgovaca iz hrama (Mt 21, 12). U tom kontekstu, a to je i jedan od Eckhartovih ključnih pojmova, treba govoriti o »izlasku iz sebe«, »napuštanju samoga sebe« (usp. A. Gozier, *Petnaest dana u molitvi s Učiteljem Eckhartom*, Zagreb: Dominikanska naklada Istina, 2001, str. 35–36).

Anto GAVRIĆ

Matija Maša VEKIĆ, *Svjedok — zaštitnik — suputnik*, Biblioteka Uzori, Zagreb 2004, 80 str.

Autorica ove knjige, inače po zvanju novinarka, za naslov je uzela riječi kojima je papa Ivan Pavao II. nazvao bl. Ivana Merza u svome govoru na dan njegove beatifikacije prošle godine u Banjoj Luci: »Njega (Ivana Merza) želim vam danas dati kao svjedoka Kristova i zaštitnika, ali istodobno i suputnika na putu u vašoj povijesti...« Knjiga je bogato ilustrirana raznim fotografijama iz života bl. Merza te kasnijim zbivanjima oko njegove osobe. Na njezinim koricama donesena je slika trenutka otkrivanja slike novog blaženika nakon što je Papa izrekao formulu beatifikacije. Knjiga je podijeljena u sedam poglavlja: 1. Životni put Ivana Merza, 2. Ivan kao uzor, 3. Blaženi Ivan Merz i Marica Stanković, 4. Rekli su o blaženom Ivanu Merzu, 5. Doktorska disertacija Ivana Merza, 6.

Ivanu Merzu u čast te 7. Dekreti za beatifikaciju Ivana Merza.

Još iste godine kad je mladi zagrebački profesor Ivan Merz prešao u vječni život, a bilo je to 10. svibnja 1928. godine u Zagrebu, njegov suvremenik i suradnik K. Volinski objavio je komemorativni članak u *Hrvatskoj prosvjeti* u kojem među ostalim veli: »Takve ličnosti ne iščekavaju bez traga. Nemam ni najmanje sumnje, da će njegovo ime biti prije ili kasnije dignuto na dostojnu visinu u cijelom kršćanskom svijetu.« (K. Volinski, O dr. Ivanu Merzu, *Hrvatska prosvjeta*, 15/1928. br. 6, 140). Sličnim riječima izrazio se i Ivanov bliski prijatelj D. Žanko o desetoj obljetnici njegove smrti: »Ime Ivana Merza može se već danas sigurno ubrojiti među imena onih koji se neće izbrisati ni na nebu ni na zemlji.« (D. Žanko, Duša dr. Ivana Merza, *Život*, br. 5, 1938., 245). Svjedoci smo da se ono što su ovi prijatelji Ivana Merza naslućivali i u izvjesnom smislu prorokovali, danas to i ostvarilo. Papa Ivan Pavao II. 22. lipnja 2003. proglasio ga je blaženim i to u njegovom rodnom mjestu Banjoj Luci. Uzdigao ga je na oltar katoličkih crkava i postavio ga za uzor mladima i vjernicima laicima. Crkva u Hrvata, kao i cijeli hrvatski narod, dobili su tako u novom blaženiku jedan veliki dar. Taj dar dok se prima sa zahvalnošću on i obvezuje, i to u prvom redu da se upozna lik novog blaženika. Stoga je objavljivanje ove knjige velika pomoć Postulaturi bl. Ivana Merza za pripremu njegove kanonizacije, ali isto tako će pomoći čitateljima da dođu do onoga najvažnijeg, a to je: čuti i slijediti poruku koju Bog upućuje preko novoga blaženika i njegova svetog života.

Posebnu vrijednost knjizi daje Pogovor koji je napisao akademik Josip Bratulić. On najprije iznosi svoja sjećanja iz gimnazijskih dana kad je upoznao Ivana Merza, koji mu je od tada postao uzorom: »Za nas koji smo čitali životopis Ivana Merza koji je napisao pater Vrbaneč, lik profesora francuskog jezika i